

Mestna občina Celje

Komisija Mladi za Celje

ČE PROSINCA NI SNEGA, KDAJ BO?

SLOVENSKI VREMENSKI PREGOVORI

RAZISKOVALNA NALOGA



Avtorice:

Ana Kovačič, 8. razred

Nika Kovačič, 9. razred

Iza Zakošek, 9. razred

Mentorica:

Romana Daugul, prof.

Celje, marec 2018



Vodnikova 4, 3000 Celje

ČE PROSINCA NI SNEGA, KDAJ BO?

SLOVENSKI VREMENSKI PREGOVORI

RAZISKOVALNA NALOGA

Tematsko področje: HUMANISTIKA – JEZIKI

Avtorice:

Ana Kovačič, 8. razred

Nika Kovačič, 9. razred

Iza Zakošek, 9. razred

Mentorica:

Romana Daugul, prof.

Mestna občina Celje, Mladi za Celje

Celje, marec 2018

KAZALO VSEBINE

KAZALO VSEBINE	2
KAZALO TABEL, GRAFIKONOV IN SLIK	3
1 POVZETEK	4
2 UVOD	5
2.1 Namen raziskovalne naloge in opredelitev raziskovalnega problema	5
2.2 Hipoteze	6
2.3 Metodologija dela	6
3 TEORETIČNI DEL.....	8
3.1 Vremenski pregovori	8
3.2 Stara slovenska imena mesecev	9
3.3 Vremenski svetniki	10
3.4 Kje najdemo vremenske pregovore	11
3.5 Slogovna podoba slovenskih vremenskih pregovorov	12
4 REZULTATI.....	14
4.1 Analiza rezultatov anketnega vprašalnika.....	14
4.2 Spremljanje televizijske vremenske napovedi	25
4.3 Družabna igra	26
5 RAZPRAVA	29
6 SKLEPI	31
7 VIRI IN LITERATURA	33
8 PRILOGE	34
8.1 Anketni vprašalnik	34
8.2 Prošnja, poslana televizijskim hišam	37
8.3 Družabna igra <i>sonček sije, dežek gre</i>	38

KAZALO TABEL, GRAFIKONOV IN SLIK

Tabela 1: <i>Imena mesecev</i>	9
Grafikon 1: <i>Kaj je vremenski pregovor?</i>	14
Grafikon 2: <i>Najbolj znan vremenski pregovor</i>	15
Grafikon 3: <i>Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med osnovnošolci, 1.</i>	17
Grafikon 4: <i>Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med osnovnošolci, 2.</i>	18
Grafikon 5: <i>Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med odraslimi, starimi 50 let ali več, 1.</i>	19
Grafikon 6: <i>Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med odraslimi, starimi 50 let ali več, 2.</i>	19
Grafikon 7: <i>Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med kmeti, 1.</i>	20
Grafikon 8: <i>Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med kmeti, 2.</i>	21
Grafikon 9: <i>Dopolnitev vsebine vremenskih pregovorov</i>	22
Grafikon 10: <i>Od kod poznate vremenske pregovore?</i>	23
Grafikon 11: <i>Kdo najpogosteje uporablja vremenske pregovore?</i>	24
Grafikon 12: <i>Mnenje o pomembnosti ohranitve vremenskih pregovorov kot dela kulturne dediščine</i>	25
Slika 1: <i>Karta z vprašanjem, hrbtna stran</i>	26
Slika 2: <i>Karta za pantomimo, hrbtna stran</i>	27
Slika 3: <i>Igralno polje družabne igre sonček sije, dežek gre</i>	28

1 POVZETEK

V teoretičnem delu raziskovalne naloge *Če prosinca ni snega, kdaj bo?* nas je zanimalo, kaj so vremenski pregovori, kdaj in zakaj so nastali, kako se ohranjajo in kakšna je njihova slogovna podoba. V empiričnem delu smo z metodo anketiranja raziskale, kdo slovenske vremenske pregovore pozna in še uporablja danes, v dobi razvite tehnologije za napovedovanje vremena. Rezultati raziskave so razkrili, da poznavanje in uporaba slovenskih vremenskih pregovorov med ljudmi upadata. Najbolje jih poznajo in največ uporabljajo kmetje, kar je glede na naravo njihovega dela povsem razumljivo. Sledijo jim anketiranci, stari 50 let ali več, najslabše pa vremenske pregovore poznajo osnovnošolci. Ti jih ne poznajo niti pol. Če se bo tako nadaljevalo, bodo slovenski vremenski pregovori – del naše kulturne dediščine – kmalu le še zapisani v pratikah, zbirkah pregovorov in na posameznih spletnih straneh, ki jih bodo odprli le ljubitelji ljudskega izročila. K ohranitvi vremenskih pregovorov bi gotovo lahko pripomogli televizijski napovedovalci vremena, ki pa te le redko uporabijo za popestritev napovedi. Ustvarile smo družabno igro *sonček sije, dežek gre*, s katero želimo slovenske vremenske pregovore približati predvsem mlajšim, pa tudi starejšim, saj je ta namenjena vsem, starim od 8 do 99 let.

Ključne besede: slovenski vremenski pregovori, kulturna dediščina, družabna igra.

2 UVOD

2.1 Namen raziskovalne naloge in opredelitev raziskovalnega problema

Za temo raziskovalne naloge smo se odločile, ker smo želele bolje spoznati slovenske vremenske pregovore.

Najina babi, doma s kmetije, pogosto uporablja vremenske pregovore. Zadnji dan poletnih počitnic, tj. 31. avgusta, je bila z nama na obisku pri starih starših tudi prijateljica Iza. Deževalo je, me pa smo se pogovarjale o tem, kakšno bo vreme prvi šolski dan in kaj bomo ta dan oblekle. Takrat se je oglasila babi: „Kakor zadnji srpan vremení, tako cela jesen se drži.“ „Kaj je srpan?“ smo jo z zanimanjem vprašale. Povedala nam je, da je veliki srpan staro slovensko ime za mesec avgust. Pojasnila nam je tudi, da so v starih časih vreme in letino pogosto napovedovali z vremenskimi pregovori, danes pa se ljudje bolj zanesemo na napovedi vremenoslovcev. Ko smo jo prosile, naj nam pove še kakšen pregovor, nam je prinesla stare pratike.

V raziskovalni nalogi *Če prosinca ni snega, kdaj bo? Slovenski vremenski pregovori* smo raziskovale, kaj so vremenski pregovori, kdaj in zakaj so nastali, kako se ohranjajo, kakšna je njihova slogovna podoba ter kdo jih pozna in še uporablja danes, v dobi razvite tehnologije za napovedovanje vremena.

Z raziskovalno nalogo smo želele slovenske vremenske pregovore približati tudi mlajšim, zato smo naredile družabno igro *sonček sije, dežek gre*.

2.2 Hipoteze

Hipoteza 1: Stari 50 let ali več in kmetje poznajo več vremenskih pregovorov kot osnovnošolci.

Hipoteza 2: Osnovnošolci poznajo manj kot polovico vremenskih pregovorov.

Hipoteza 3: Kmetje poznajo več kot polovico vremenskih pregovorov.

Hipoteza 4: Vremenarji na televiziji pri večerni vremenski napovedi vsaj dvakrat mesečno uporabijo vremenski pregovor.

2.3 Metodologija dela

Za izdelavo raziskovalne naloge *Če prosinca ni snega, kdaj bo? Slovenski vremenski pregovori* smo uporabile metodo študija literature in metodo anketiranja.

Pred izdelavo raziskovalne naloge smo pregledale, kaj je o slovenskih vremenskih pregovorih že napisanega. Pregledale smo program COBISS in prebrskale svetovni splet.

Sestavile smo anketni vprašalnik (priloga k raziskovalni nalogi), ki vsebuje 9 vprašanj zaprtega in 3 vprašanja odprtega tipa. Vprašalnik je bil anonimen. Razdelile smo ga 250 anketirancem, od tega 100 osnovnošolcem III. triade III. osnovne šole Celje, 100 odraslim, starim 50 let ali več, in 50 kmetom. Anketirani so anketni vprašalnik izpolnjevali januarja in februarja 2018. Menimo, da je vzorec 250 anketiranih reprezentativen. Z rezultati ankete smo preverile 1., 2. in 3. hipotezo.

Od 14. decembra 2017 do 28. februarja 2018 smo spremljale večerne vremenske napovedi na televiziji, in sicer vremensko napoved pred osrednjo informativno oddajo Dnevnik na RTV Slovenija, vremensko napoved pred osrednjo informativno oddajo 24 UR na POP TV in vremensko napoved pri oddaji Svet na Kanalu A (od ponedeljka do petka), da bi preverile, kolikokrat so vremenarji uporabili vremenski pregovor. 26. januarja 2018 so pisale vsem trem televizijskim hišam (RTV Slovenija, POP TV, Kanal A), jim predstavile svoje raziskovalno delo in jih pozvale, naj pri večerni vremenski napovedi uporabijo katerega od slovenskih vremenskih pregovorov (vsebina prošnje je priloga k raziskovalni nalogi).

Da bi tudi mlajšim približale slovenske vremenske pregovore, smo ustvarile družabno igro *sonček sije, dežek gre* (priloga k raziskovalni nalogi), ki jo je z ilustracijami opremila Emili Jenko, učenka 9. razreda III. osnovne šole Celje.

3 TEORETIČNI DEL

3.1 Vremenski pregovori

Slovar slovenskega knjižnega jezika (SSKJ) definira pregovor kot ljudsko književno zvrst, ki kratko, navadno v prispodobi, izraža kako življenjsko izkušnjo; vremenski pregovor pa kot pregovor, ki se nanaša na vreme.

Premru in Toman (2009, 4) v zbirki slovenskih vremenskih pregovorov in rekov vremenske pregovore definirata kot pregovore, ki napovedujejo vremenska dogajanja. Dodajata, da so ti plod tudi večstoletnega skrbnega beleženja vremenskega dogajanja. Ljudje so jih uporabljali za napovedovanje vremena in od njega odvisne letine.

Začetke zanimanja za vremenske znake, procese in pojave zasledimo že pri poganih. Dognanja opazovanj vremenskega dogajanja so se ohranila dolga obdobja in se prenašala iz roda v rod najprej v govorjeni, pozneje pa tudi v zapisani obliki ljudskega izročila kot vremenski reki in pregovori. (Pučnik, 1980, 37.)

Številni vremenski pregovori imajo enako vsebino, vendar so bili povedani in zapisani v več različicah. Marsikatero ljudske vremenske napovedi so naši predniki prelili v preproste verze, polne besedne igrivosti in prispodob. Takšne so si lažje zapomnili. (Premru in Toman, 2009, 4–5.)

Poudariti velja, da je le malo vremenskih pregovorov res zanesljivih in uporabnih. Pučnik (1980, 37) navaja več vzrokov za to. Med drugim pove, da so se s krščanstvom nekateri znani vremenski pregovori delno preoblikovali in so jih prenesli na cerkvene praznike, za označitev dni pa pogosto uporabili tudi godove svetnikov. Izpostavi pa tudi preseljevanje ljudi v nove dežele in pokrajine; tako npr. v Kanadi in ZDA zasledimo vremenske pregovore, nastale na osnovi opazovanj vremena v Sloveniji, na Štajerskem pa vremenske pregovore, ki so jih po prvi svetovni vojni sem prinesli Primorci.

Vremenski pregovori so „zanimiv dokaz, kako so se naši prednikianimali za vreme, ki jim je bilo pomemben življenjski pogoj“ (Pučnik, 1980, 38). So velike poenostavitve, kljub temu pa so zanimivi in „včasih imajo tradicionalni pregovori, povezani z napovedovanjem vremena za

prihodnje dni, v sebi tudi zrno znanstvene resnice“ (Reynolds, 2004, 108).

3.2 Stara slovenska imena mesecev

Za razumevanje vremenskih pregovorov je treba poznati stara slovenska imena mesecev.

	PREVZETA LATINSKA IMENA	SLOVENSKA IMENA
1.	januar	prosinec, ledenik
2.	februar	svečan, talnik
3.	marec	sušec, brstnik, brezen
4.	april	mali traven, travnik
5.	maj	veliki traven, cvetnik
6.	junij	rožnik, sečnik, kresnik
7.	julij	mali spran, srpnik
8.	avgust	veliki srpan, mlatnik
9.	september	kimavec, kimovec, sadnik
10.	oktober	vinotok, moštnik, kozoprsk
11.	november	listopad, listnik
12.	december	gruden, grudnik

Tabela 1: *Imena mesecev*

(Vir: Premru in Toman, 2009, 3)

Najbolj znano slovensko ime za **januar** je *prosinec*. Nekateri ga povezujejo z glagolom *prošiti* v smislu prošnji mesec, nekateri pa prosinec razlagajo z daljšanjem dneva, ko svetloba *sije* oz. *proseva* skozi oblake. Slovensko ime za **februar** je danes *svečan*. Morda se nanaša na krščanski praznik svečnica, lahko tudi na zimski mraz, ko s strehe visijo ledene sveče. Prvotno ime za februar je bilo *sečen*; ime verjetno izhaja iz glagola *sekati* – februarja je namreč pravi čas za sekanje drevja v gozdu. Poimenovanje *sušec* za **marec** jezikoslovci praviloma navezujejo na suha tla, ko se od snega namočena zemlja posuši, in ne na dejstvo, da je marca malo padavin. Dalmatinova Biblija za marec navaja ime *brezen*. Etimologi *brezen* in *breznik* navezujejo na brezo, ki naj bi marca že dajala osvežilni sok. **Aprila**, po sušnem obdobju in ko se zemlja ogreje, začne odganjati trava; tako je *traven* ime za mesec, ko začne narava

zeleneti in se travniki odenejo v cvetje. Za **maj** je poleg *velikega travna* veliko imen, ki se nanašajo na cvetje in rože: *majnik, cvetnar, rožni cvet*. Najstarejše znano ime za **junij** je *bobovcvet*; tega lepo pojasnjujeta slovenska pregovora: *Največja lakota je takrat, ko cveteta bob in grah* (od srede do konca junija) in *Bob v cvet, lakota v svet*. Trubar je junij poimenoval *rožencvet*; različne oblike imena, ki se navezujejo na rože in cvetje, so se skrajšale v *rožnik*. **Julij** oz. *mali srpan* je pri Trubarju samo *srpan*; gre za poimenovanje po srpu – orodju, s katerim so nekdaj želi razne vrste žita. Slovensko ime za **avgust** je *veliki srpan*. Najstarejše znano ime za **september** je *poberuh*, povezano je s (p)obiranjem sadja in poljskih pridelkov. Janez Svetokriški je mesec poimenoval *jesenik*. Do danes se je za september ohranilo ime *kimavec*; šlo naj bi za mesec, ko živino nadlegujejo obadi in se zato nemirno prestopa in kima. **Oktober** ali *kozoprsk* je čas, ko se koza prska; imenovanje kaže na pomembno vlogo koze v starodavnem slovenskem naravnem gospodarstvu. V 19. stoletju so ime *kozoprsk* odstranili, uveljavilo pa se je ime *vinotok*, oktober je namreč mesec trgateg, stiskanja grozdja in točenja soka v sode. **Novembru** so včasih rekli *listognoj*; tudi to ime so v 19. stoletju odpravili. Ime *listopad* je znano že iz stare cerkvene slovanščine. Ime *gruden* za **december** prihaja od *gruda* (gruda zemlje, prsti, ledu). (Stanonik, 2017, 141–145.)

3.3 Vremenski svetniki

Vremenski svetniki so svetniki v koledarju, ki jih ljudska izkušnja povezuje s spremembami ali z napovedovanjem vremena. Najbolj znani so ledeni svetniki/možje (12., 13., 14. maj – sv. Pankracij, sv. Servacij in sv. Bonifacij), spomladi tudi sv. Zofija (15. maj), sv. Urban (25. maj) in sv. Medard (8. junij). Med poletnimi svetniki so za vreme pomembni sv. Janez Krstnik (kres, 24. junij), sv. Peter in Pavel (29. junij), sv. Lovrenc (10. avgust), sv. Jernej (24. avgust) in sv. Tilen oz. Egidij (1. september). Po njih je moč predvidevati, kakšna bo jesen. Jesenski svetniki so sv. Mihael (29. september), sv. Luka (18. oktober) in vsi sveti (1. november). Med zimskimi svetniki pa sta najpomembnejša sv. Anton (17. januar) in sv. Valentin (14. februar). (Slovenski etnološki leksikon, 688–689.)

V nadaljevanju navajamo nekaj vremenskih pregovorov, povezanih z navedenimi vremenskimi svetniki.

- *Če sv. Anton z dežjem prihaja, še dolgo potem zemljo napaja.*
- *Valentin ima ključke do korenin.*
- *Pred Pankracijem poletje, mraz pritisne še na cvetje.*
- *Po sv. Servati se mraza ni bati.*
- *Če terjakov dežuje, dobro letino oznanjuje.*
- *Če Zofija zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni.*
- *Kakor je vreme na sv. Urbana, tako bo tudi malega srpana.*
- *Če na šent Medarda dan dežuje, 40 dni dež še naletuje.*
- *Če na kresni dan dežuje, orehom slabo prerokuje.*
- *Če sta Peter in Pavel jasna, bo letina krasna.*
- *Ako je na sv. Lovrenca dan lepo, bo vsa jesen lepa.*
- *Po vremenu sv. Jerneja rada cela jésen se nareja.*
- *Tilen oblačen, meglen, grda, deževna jesen.*
- *Če na Miholovo sever vleče, veliko zimo in sneg obeče.*
- *Vlažen, mrzel Luka, kmalu sneg prikuka.*
- *Deževni vsi sveti, pozimi hudi zameti.*

3.4 Kje najdemo vremenske pregovore

Prvi je slovenske pregovore o vremenu in letnih časih zapisal že Primož Trubar v leta 1557 izdanem *Ta slovenskem koledarju*.

Slovenske vremenske pregovore najdemo v vseh pratikah. To so, kot navaja SSKJ, knjige, navadno manjšega formata, s koledarskimi podatki, z vremenskimi napovedmi in s praktičnimi poučnimi sestavki.

Že pesnik in časnikar Valentin Vodnik je v *Veliki pratiki* (1795–97) in v *Mali pratiki* (1798–1806) predstavil značilnosti vremena in običaje preprostih ljudi za posamezne mesece. Tako v *Veliki pratiki* o listopadu (novembru) zapiše: „*Po soncu svetega Martina [tj. 11. novembra] / zahaja rada huda zima; / daslih začno dobro grét', / je le tri dni babje lét.*“ (Pučnik, 1980, 17–18). Navedeni pregovor najdemo tudi v sodobnih zbirkah vremenskih pregovorov: „*Za soncem svetega Martina / kaj kmalu pride sneg, zmrzlina, / in četudi te dobro greje, / le tri*

dni babje leto [tj. doba lepega vremena v začetku jeseni] *šteje*." (Premru in Toman, 2009, 52).

Na Slovenskem je še posebno znana Pečjakova *Stoletna pratika*, ki je izšla leta 1910 in še danes služi kot podlaga pri sestavljanju napovedovanja vremena v kmečkih pratikah (Pučnik, 1980, 19).

Slovenski vremenski pregovori so obširneje navedeni tudi v zbirkah pregovorov, npr. v Bojčevi zbirki *Pregovori in reki na Slovenskem*, v *Slovenskih vremenskih pregovorih in rekih* Premruja in Tomana, v knjigah o vremenoslovju, npr. v Pučnikovi *Veliki knjigi o vremenu*, in na številnih spletnih straneh.

Premru in Toman sta v knjigi *Slovenski vremenski pregovori in reki* povabila bralce, navdušene zbiralce vremenskih pregovorov, naj pomagajo nadaljevati tradicijo in založbi pošljejo vremenske pregovore, ki jih nista navedla. Zbrane pregovore objavljajo na spletni strani založbe Didakta (http://www.didakta.si/vremenski_pregovori/).

3.5 Slogovna podoba slovenskih vremenskih pregovorov

Veliko slovenskih vremenskih pregovorov vsebuje stara slovenska imena mesecev, imena svetnikov in praznikov.

V njih najdemo slogovno zaznamovane besede, predvsem starinske in narečne.

- *Kakor vreme na Medarda* (tj. 8. 6.) **kane** (star. nanese), *tako ves mesec ostane*.
- **Ako** (star. če) *na Medarda dežuje, štirideset dni še naletuje*.
- *Po vremenu svetega Jerneja* (tj. 24. 8.) *rada vsa jesen se nareja* (star. naredi, napravi).
- *Če zgodaj se selijo ptiči, bo huda zima o* (star. ob) **božiči** (nar. božiču).
- *V prosincu toplota, v svečanu mrzlota* (zastar. mraz, hlad).
- *Kukavica dolgo po kresu še kuka, dragota* (star. draginja) *in glad v deželo pokuka*.
- *Če na svečnico* (tj. 2. 2.) *od strehe kane prej ko od sveče, ne bo še kmalo* (nar. kmalu) *konec zimske nesreče*.
- *Sv. Jurij* (tj. 24. 4.) *zakuri in odpre nam duri* (star. vrata).
- *Če na Miholovo* (tj. 29. 9.) *sever vleče, veliko zimo in sneg obeče* (star. obljublja).
- *Svetega Jerneja* (tj. 24. 8.) *meglice popijejo strd* (nar. med) *s potice*.

- Če listje hitro **obleti** (star. odpade), vsak naj zime se boji.
- Če **trijakov** (nar. čas zadnjih pomladanskih ohladitev od 12. do 14. maja, ko so na koledarju Pankracij, Servacij, Bonifacij) *dan dežuje, dobro letino oznanjuje.*

Veliko slovenskih vremenskih pregovorov je rimanih.

- *Januar gorák, kmet pa siromak.*
- *Če prosinca ni snega, mali traven nam ga da.*
- *Bolje je volka v hlevu imeti, kakor se na soncu o svečnici greti.*
- *Pred Servacem (tj. 13. 5.) poletje, mraz rad še pritisne na cvetje.*
- *Tilen (tj. 1. 9.) meglen, grda jesen.*
- *Deževni vsi sveti, pozimi hudi zameti.*

V vremenskih pregovorih najdemo tudi poosebitve.

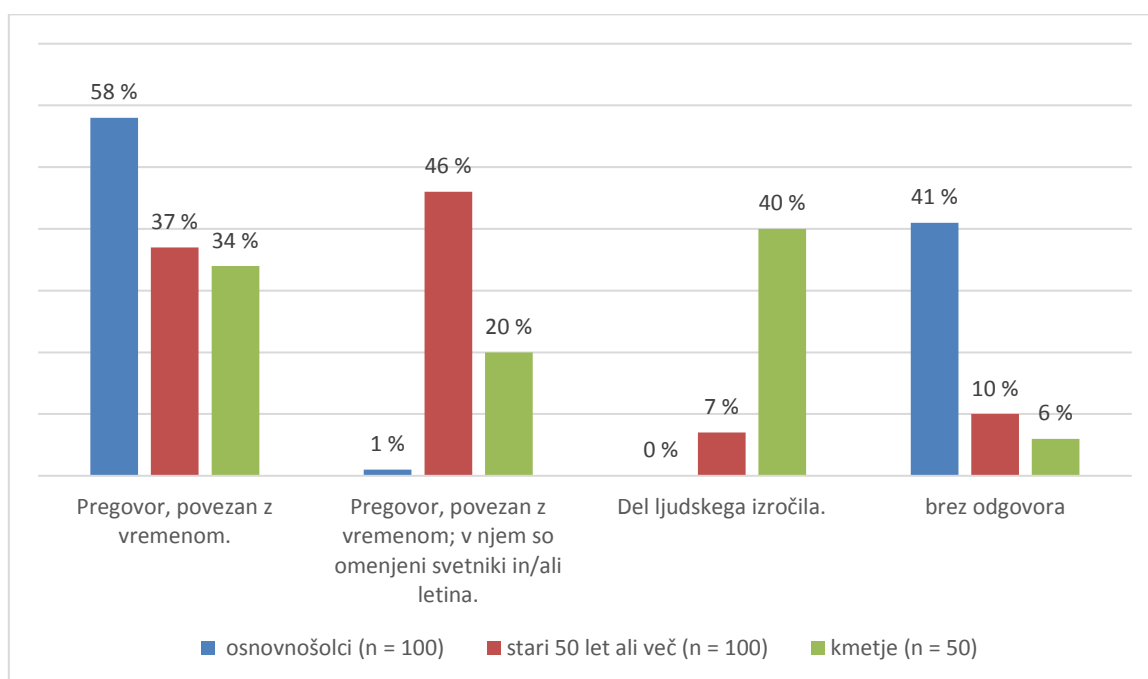
- *Gruden malo vljuden.*
- *Veliki srpan kar skuha, kimavec tudi ne prekuha.*
- *Svečán raztegne dan.*
- *Če se aprila vreme smeje, se bo kisalo kasneje.*
- *Svetega Jerneja meglice popijejo strd s potice.*

4 REZULTATI

4.1 Analiza rezultatov anketnega vprašalnika

Da bi preverile, ali ljudje poznajo in uporabljajo vremenske pregovore, smo sestavile anketni vprašalnik in ga razdelile 250 anketirancem, in sicer 100 osnovnošolcem III. triade, 100 odraslim, starim 50 let ali več, in 50 kmetom. Rezultate ankete smo grafično prikazale.

Grafikon 1: *Kaj je vremenski pregovor?*



Pri prvem vprašanju nas je zanimalo, kaj ljudje razumejo pod pojmom vremenski pregovor.

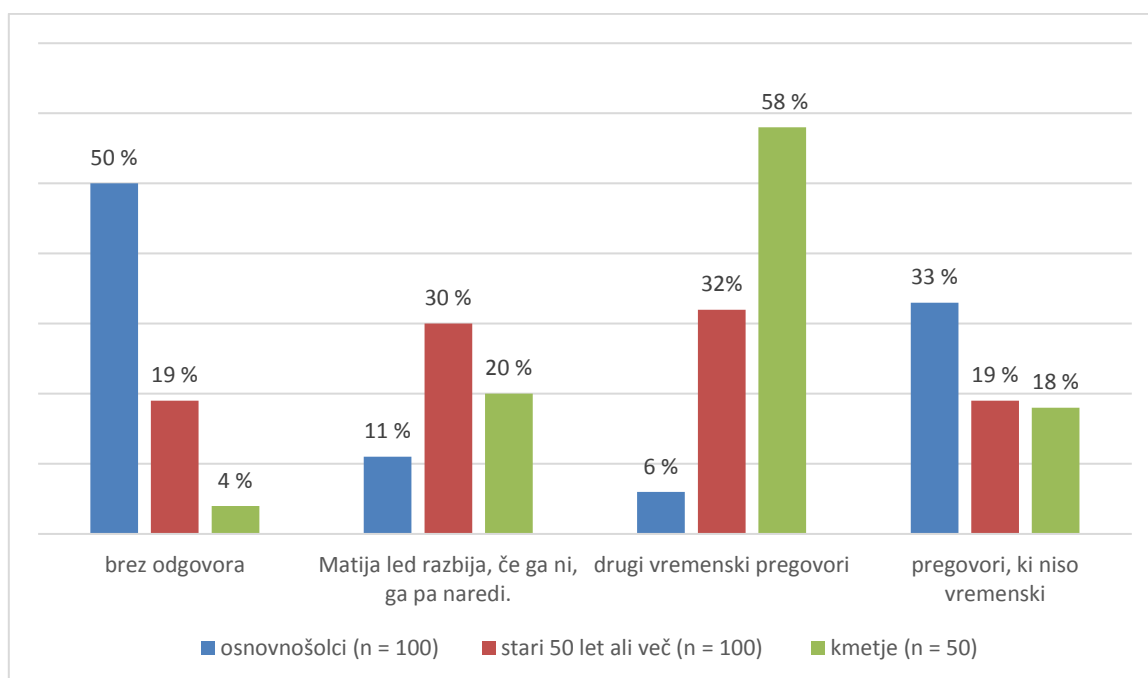
41 anketiranih osnovnošolcev na vprašanje ni odgovorilo ali pa so napisali, da ne vedo. 58 jih je odgovorilo, da je vremenski pregovor pregovor, povezan z napovedjo vremena. Le eden je napisal, da je vremenski pregovor pregovor o vremenu, letini in mesecih.

Anketirani, stari 50 let ali več, so najpogosteje (46) napisali, da je vremenski pregovor pregovor, ki napoveduje vreme in je pogosto povezan s svetniki in/ali letino (npr. *pregovor, ki napoveduje vreme, pogosto povezan s svetniki; pregovor, ki poveže god (praznik imena) z*

vremenom; vremenska napoved na osnovi izkušenj iz preteklosti, povezano z imenom svetnika, ki goduje; povezanost vremena z letino). 37 anketirancev je napisalo, da je vremenski pregovor pregovor, ki se nanaša na vreme. Sedem anketirancev, starih 50 let ali več, je napisalo, da so vremenski pregovori del ljudskega izročila (npr. *ljudsko izročilo, ki temelji na ponavljajočih se vremenskih pojavih; izkušnje, ki so se prenašale iz ust do ust; ljudska modrost, pridobljena z izkušnjami; modrost o tem, kako vreme na določen dan/mesec vpliva na vreme v prihodnosti*). 10 anketirancev na vprašanje ni odgovorilo.

Anketirani kmetje so najpogosteje (20) odgovorili, da so vremenski pregovori del ljudskega izročila (npr. *pove, kako določen dan oz. mesec vpliva na ostale dni v letu in kako so se tega držali v preteklosti; stara vraža, ki so jo včasih uporabljali v vsakdanjem življenju; star ljudski rek o vremenu; pregovor iz starih časov*). 17 anketiranih kmetov je napisalo, da je vremenski pregovor pregovor, povezan z vremenom (npr. *izrek, ki napoveduje vreme; del vsakdanjih pogovorov, ki naj bi napovedovali vreme*), 10 jih je napisalo, da je vremenski pregovor pregovor, ki napoveduje vreme in je povezan s svetniki in/ali letino (npr. *napovedovanje vremena po svetnikih in mesecih; sestavni del življenja, po katerem se kmetje ravna pri svojih opravilih; pove, kako bo vreme vplivalo na ljudi, delo in letino*). Trije na vprašanje niso odgovorili.

Grafikon 2: Najbolj znan vremenski pregovor



Pri drugem vprašanju anketnega vprašalnika smo spraševale, na kateri vremenski pregovor anketiranci najprej pomislijo.

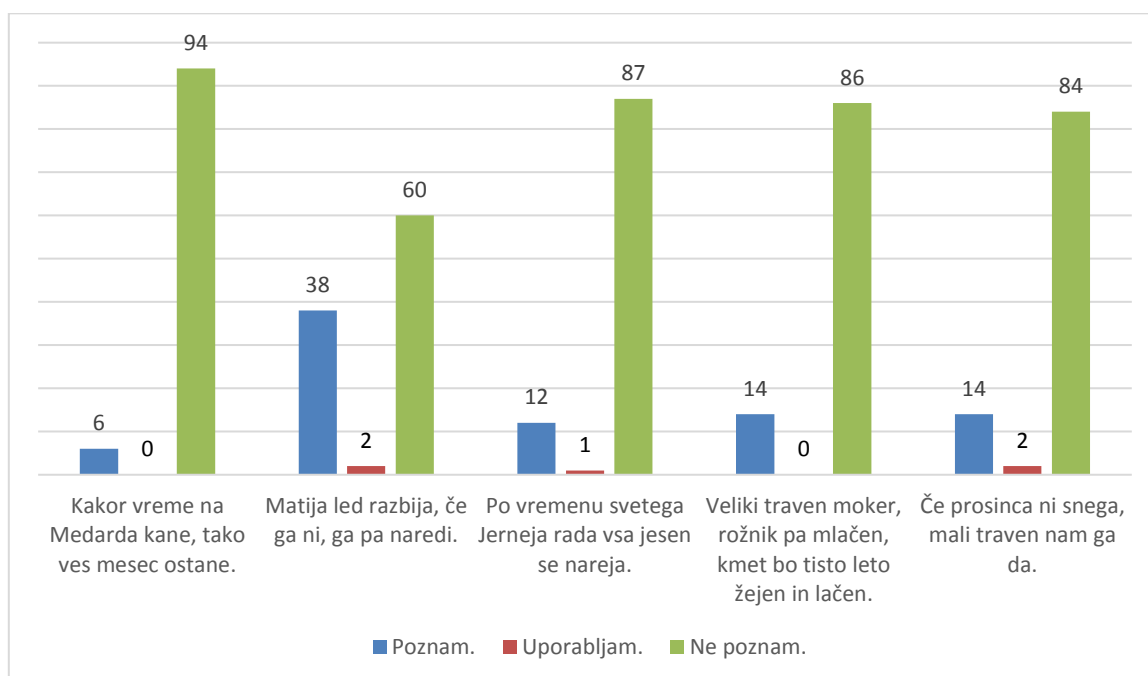
50 anketiranih osnovnošolcev na vprašanje ni odgovorilo ali pa so napisali, da ne vedo. 11 jih je napisalo pregovor *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi*. Dva sta napisala pregovor *Če zgodaj se selijo ptiči, bo huda zima o božiči*. Po enkrat so v odgovorih navedeni vremenski pregovori: *Če sinice letajo v dolini, bo deževalo*; *Če ima v pustu sonce že moč, bo mrzla velika noč*; *Če bo za božič zeleno, bo za veliko noč belo* in *Če je pusta sonce, bo velika noč mrzla*. Ostali so napisali pregovore, ki niso vremenski pregovori, in sicer *Po dežju vedo posije sonce* (17 vprašanih); *Lije kot iz škafo* (13 vprašanih); *Kdor hitro vstane, več zagrabi*; *Ena lastovka še ne prinese pomladi*; *Po toči zvoniti je prepozno*.

Največ (30) anketirancev, starih 50 let ali več, najprej pomisli na vremenski pregovor *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi*. 13 anketiranih najprej pomisli na pregovor *Kadar je ob božiču zeleno, je ob veliki noči zasneženo*, šest pa na pregovor *Kakor na Medarda kane, tako cel mesec ostane*. Dvakrat so napisali pregovore *Če Zofka zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni*; *Sv. Neža kuram rit odveže*; *O kresi se dan obesi* in *Če na svečnico najprej kane od strehe, potem šele od sveče, bo zima še dolga*. Po enkrat so napisali vremenske pregovore: *Božič zelen, velika noč bela*; *Če dežuje na uscano Zofko (sv. Zofija), bo poletje lepo in suho*; *Če na sv. Andreja pade sneg, drži sto dni*; *Na Zofko je vedno dež*; *Mala maša za suknjo vpraša*. Navedli so tudi pregovora, ki nista vremenska, in sicer *Ena lastovka še ne prinese pomladi* (10-krat); *Po dežju vedno posije sonce* (8-krat). En anketiranec pa je razložil, da pred ledenimi možmi (13.–15. maj) ne sadiš rastlin, ki so občutljive na zmrzal. 19 anketirancev na to vprašanje ni odgovorilo.

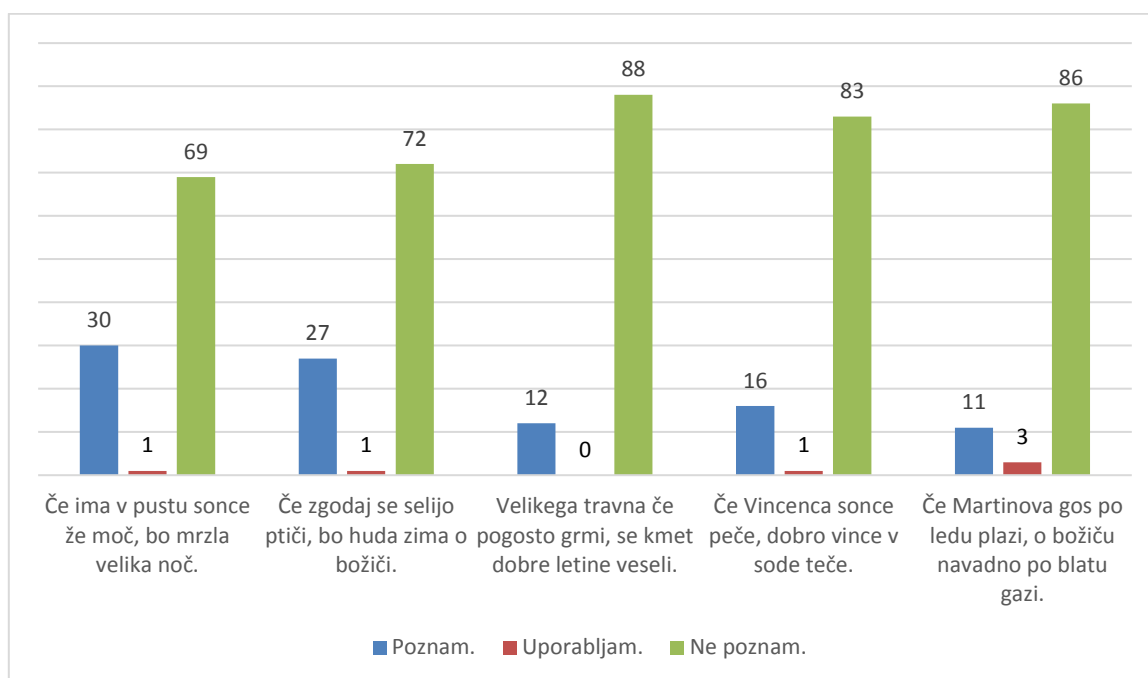
10 anketiranih kmetov najprej pomisli na pregovor *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi*. Štirje najprej pomislijo na pregovor *Zelen božič, bela velika noč*, trije na pregovor *Če je na štirideset mučenikov lepo, bo štirideset dni ostalo tako* in trije na pregovor *Če Zofija zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni*. Vremenski pregovori, na katere anketirani kmetje najprej pomislijo, so tudi: *Tilen meglen, grda jesen* (2-krat); *Če je sv. Jožef lep, lahko greš brez dežnika po svet*; *Če kane od strehe prej kot od sveče, bo še huda zima*; *Če na svečnico prej kane od strehe kot od sveče, gre jazbec globlje v rov*; *Binkoštno blato, leto bogato*; *Pust na gorici, velika noč na pečici*; *Kakor na Medarda kane, 30 dni ostane*; *Če so zvečer na obzorju rdeče meglice, bo vreme lepo*; *Če mokro zemljo sneg pokrije, bo malo prida za kmetije*; *Če je*

na Medarda slabo, bo 40 dni tako; Če Barbara deži, bodo jeseni grozdja polne kadi; Kadar marca brsti, slane se več bati ni; Zelen pust, bela velika noč; Svečnica zelena, velika noč snežena; Januarja bolje videti na polju volka kot v srajci moža; Huda zima, toplo poletje; Pozno grmenje, zgodnja lakota; Če za Martina sonce sije, je za tri dni sneg. Le dva anketirana kmeta na to vprašanje nista odgovorila. Trije anketirani kmetje so napisali *Ena lastovka ne prinese pomladi*, kar pa ni vremenski pregovor. Poleg tega so navedli še nekaj pregovorov, ki niso vremenski, to so: *Za dežjem posije sonce* (3-krat); *Po jutru se dan pozna*; *Po toči zvoniti je prepozno*; *Rana ura, zlata ura*.

Grafikon 3: Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med osnovnošolci, 1.

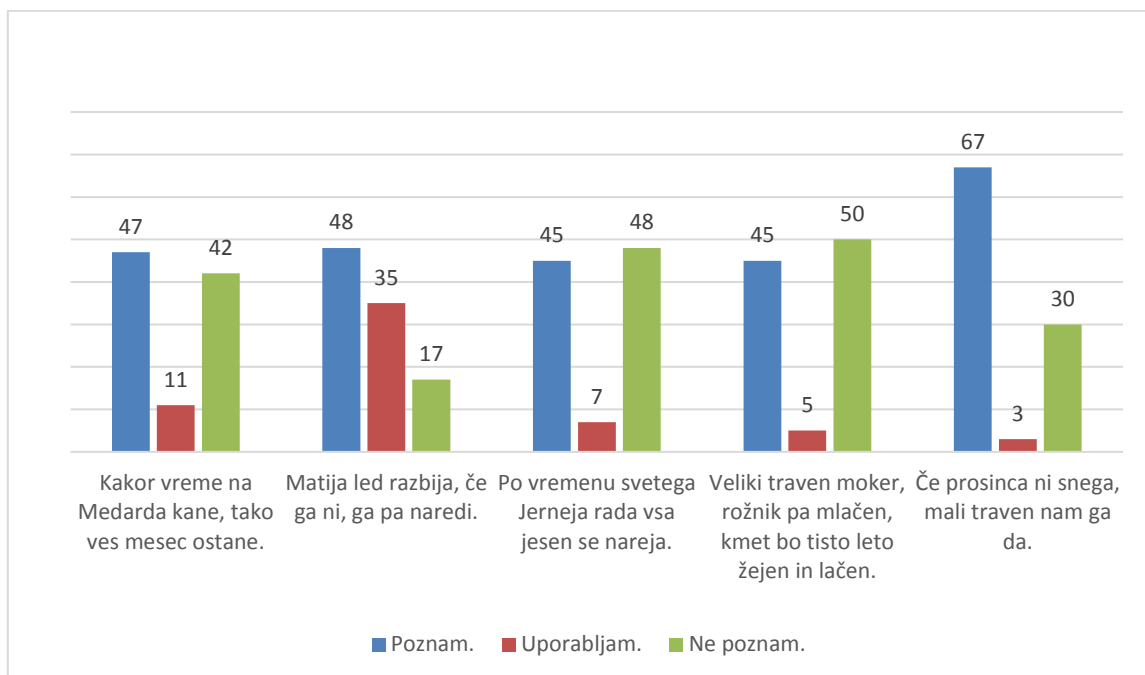


Grafikon 4: Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med osnovnošolci, 2.

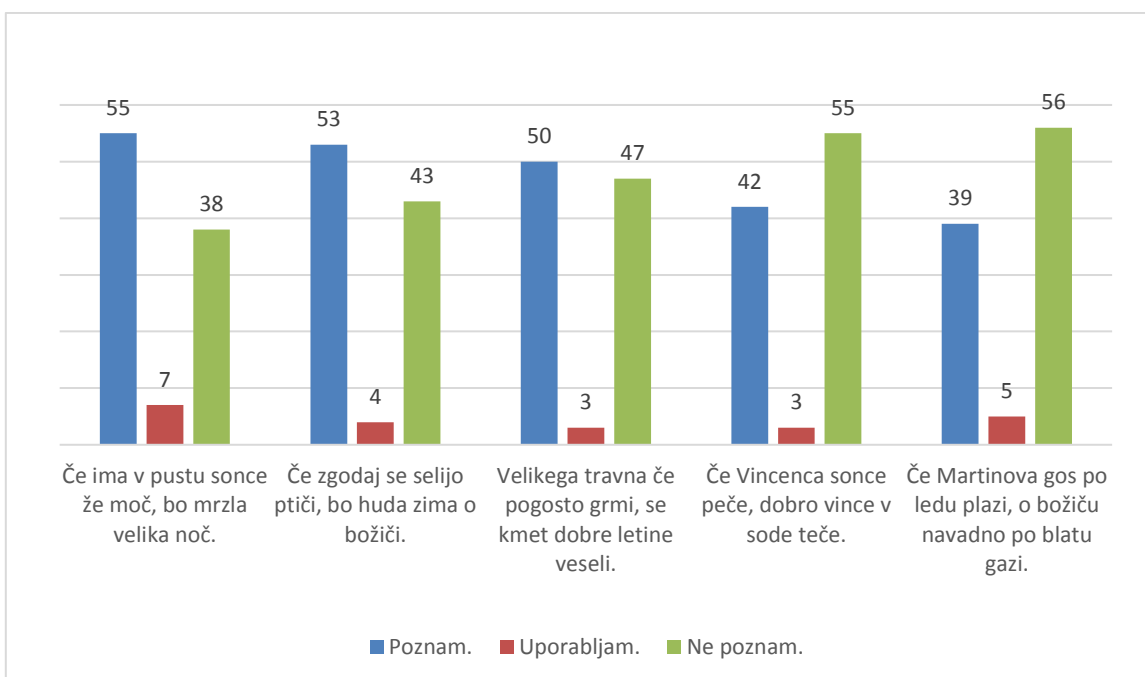


Iz grafikonov 3 in 4 je razvidno, da osnovnošolci najbolj poznajo vremenske pregovore *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi* (38 % osnovnošolcev ga pozna, 2 % ga uporablja); *Če ima v pustu sonce že moč, bo mrzla velika noč* (30 % osnovnošolcev ga pozna, 1 % ga uporablja) in *Če zgodaj se selijo ptiči, bo huda zima ob božiči* (27 % osnovnošolcev ga pozna, 1 % ga uporablja). Najslabše poznajo vremenski pregovor *Kakor vreme na Medarda kane, tako ves mesec ostane*, ki ga pozna le 6 % osnovnošolcev. Tudi ostalih šest navedenih vremenskih pregovorov več kot 80 % osnovnošolcev ne pozna.

Grafikon 5: Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med odraslimi, starimi 50 let ali več, 1.



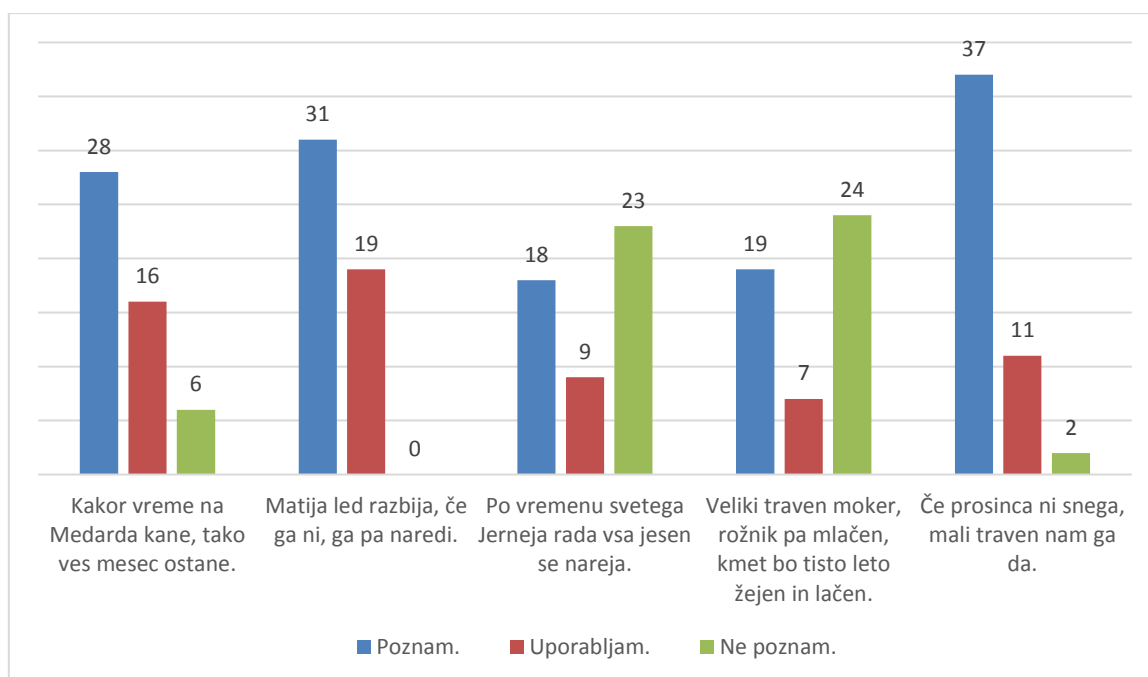
Grafikon 6: Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med odraslimi, starimi 50 let ali več, 2.



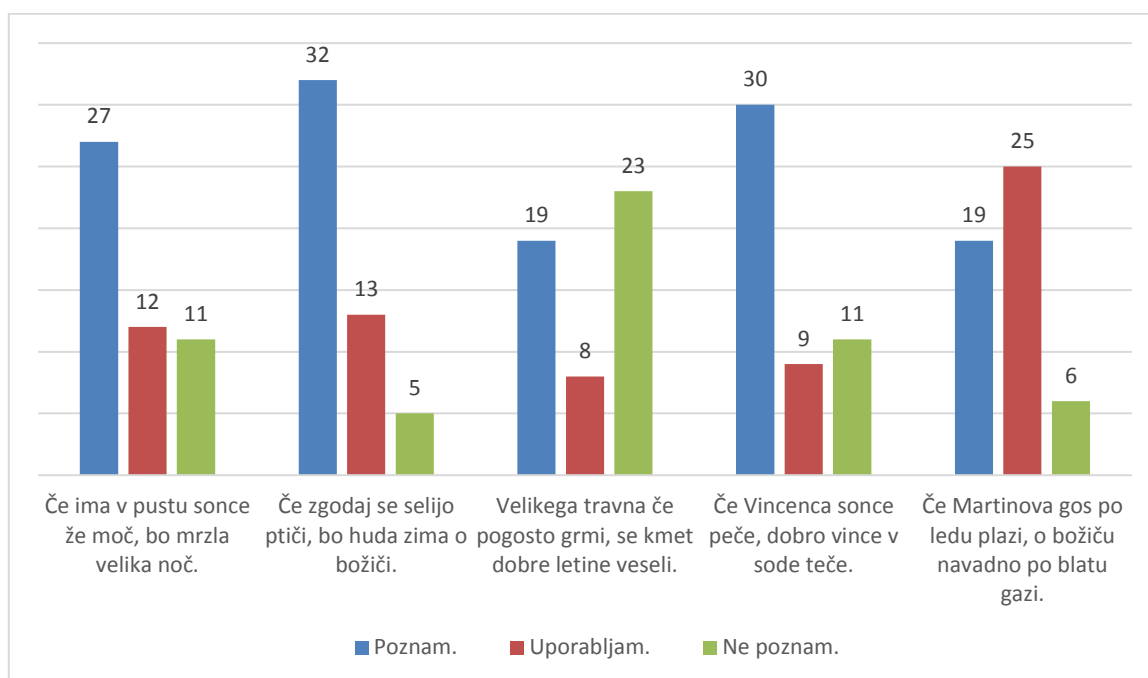
Iz grafikonov 5 in 6 je razvidno, da anketirani, stari 50 let ali več, najbolj poznajo in najpogosteje uporabljajo vremenski pregovor *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi* (35 % vprašanih ga uporablja, 48 % vprašanih pa ga pozna). Sledijo vremenski pregovori *Če*

prosinca ni snega, mali traven nam ga da (67 % vprašanih ga pozna, 3 % ga uporabljajo); *Če ima v pustu sonce že moč, bo mrzla velika noč* (55 % vprašanih ga pozna, 7 % pa uporablja) in *Kakor vreme na Medarda kane, tako ves mesec ostane* (47 % vprašanih ga pozna, 11 % vprašanih ga uporablja). Več kot polovica anketiranih, starih 50 let ali več, ne pozna vremenskih pregovorov *Če Martinova gos po ledu plazi, o božiču navadno po blatu gazi* (56 %) in *Če Vincenca sonce peče, dobro vince v sode teče* (55 %).

Grafikon 7: Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med kmeti, 1.

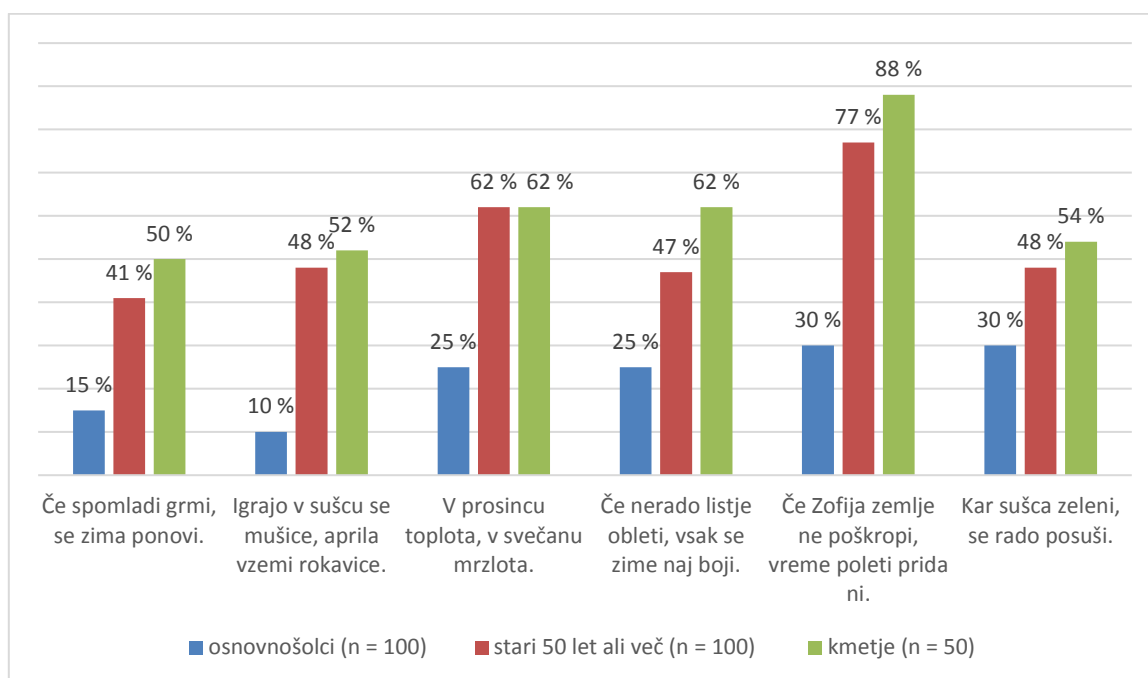


Grafikon 8: Poznavanje in uporaba vremenskih pregovorov med kmeti, 2.



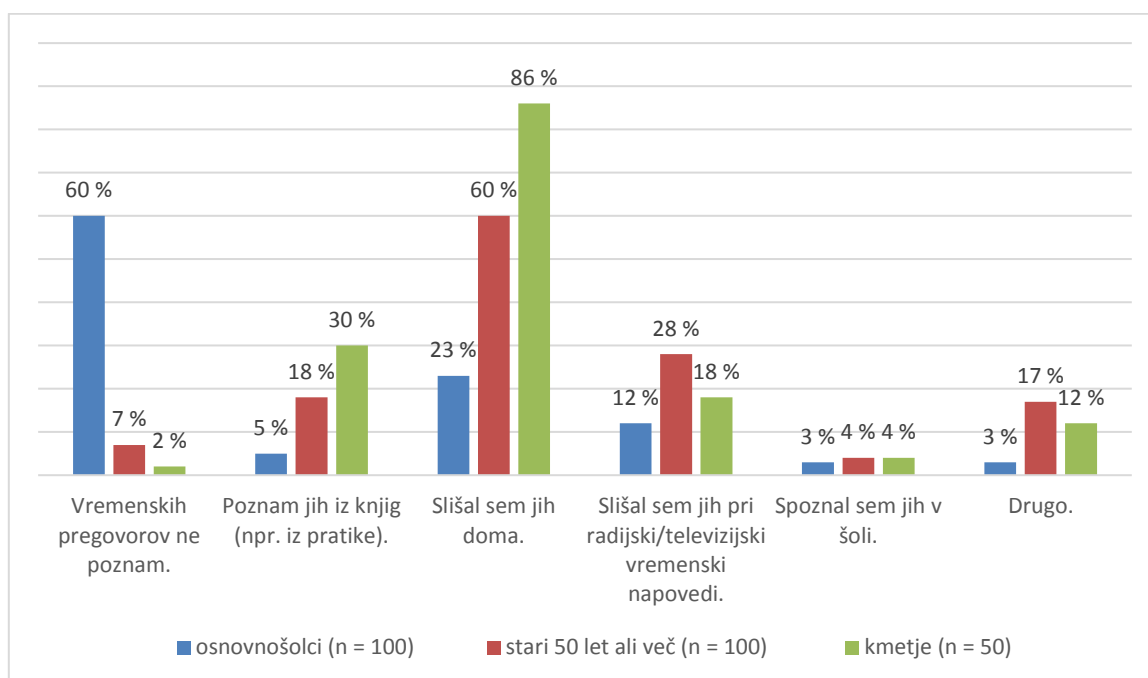
Iz grafikonov 7 in 8 je razvidno, da anketirani kmetje najpogosteje uporabljajo vremenska pregovora *Če Martinova gos po ledu plazi, o božiču navadno po blatu gazi* (50 %) in *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi* (38 %). Slednjega poznajo vsi anketirani kmetje. Dobro poznajo tudi vremenske pregovore *Če prosinca ni snega, mali traven nam ga da* (74 % kmetov ga pozna, 22 % pa ga uporablja); *Če zgodaj se selijo ptiči, bo huda zima o božiči* (64 % vprašanih kmetov ga pozna, 26 % ga uporablja) in *Kakor vreme na Medarda kane, tako ves mesec ostane* (56 % vprašanih ga pozna, 32 % pa ga uporablja). Najslabše poznajo pregovor *Veliki traven moker, rožnik pa mlačen, kmet bo tisto leto žejen in lačen*.

Grafikon 9: *Dopolnitev vsebine vremenskih pregovorov*



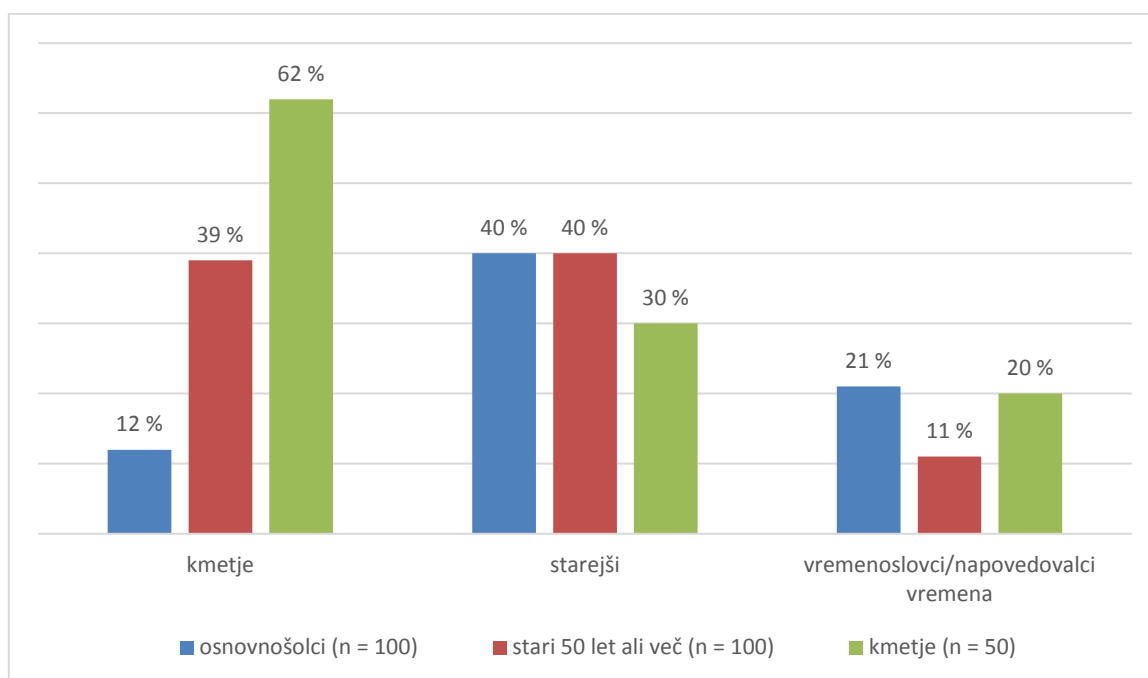
Grafikon 9 prikazuje, koliko anketiranih je pravilno dopolnilo navedene vremenske pregovore. Vse anketirane skupine najboljše poznajo vremenski pregovor *Če Zofija zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni* (30 osnovnošolcev, 77 anketiranih, starih 50 let ali več, in 44 kmetov). Več kot polovica kmetov je pravilno dopolnila tudi druge vremenske pregovore (*V prosincu toplota, v svečanu mrzlota* (31); *Če nerado listje obleti, vsak se zime naj boji* (31); *Kar sušča zeleni, se rado posuši* (27)). Slabše kot kmetje so vremenske pregovore dopolnili anketirani, stari 50 let ali več, najslabše pa osnovnošolci.

Grafikon 10: *Od kod poznate vremenske pregovore?*



Grafikon 10 prikazuje, od kod anketirani poznajo vremenske pregovore. Nekateri so obkrožili več predlaganih odgovorov, zato je v grafikonih seštevek večji od 100. Največ osnovnošolcev (60) vremenskih pregovorov ne pozna; tisti, ki jih poznajo, pa jih najpogosteje slišijo doma (23), k tem lahko prištejemo tudi osnovnošolca, ki sta pod možnost drugo napisala, da sta vremenske pregovore slišala od babice. Doma so vremenske pregovore najpogosteje slišali tudi anketirani, stari 50 let ali več, (60) in kmetje (43). Štirje anketiranci, stari 50 let ali več, so pod možnost drugo navedli stare starše, enako je napisalo tudi šest kmetov.

Grafikon 11: Kdo najpogosteje uporablja vremenske pregovore?



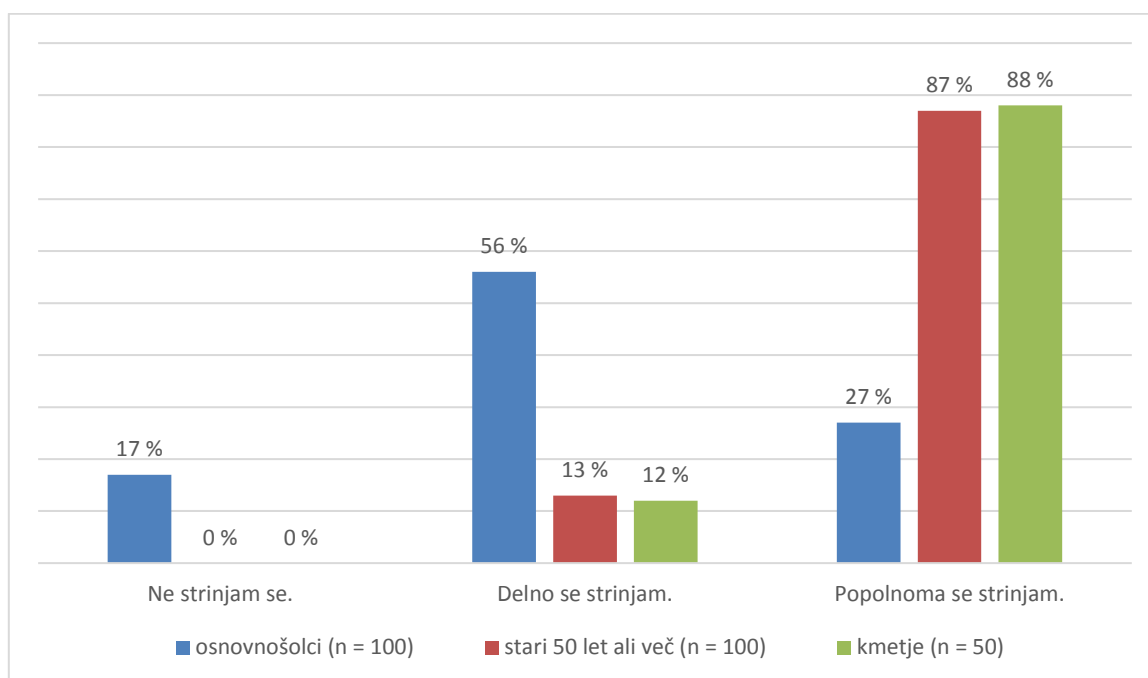
Grafikon 11 prikazuje, kdo po mnenju anketirancev najpogosteje uporablja vremenske pregovore. Nekateri so navedli več odgovorov, nekateri pa na vprašanje niso odgovorili, zato je v grafikonih seštevke večji oziroma manjši od 100.

40 anketiranih osnovnošolcev meni, da vremenske pregovore najpogosteje uporabljajo starejši, 21 jih meni, da jih najpogosteje uporabljajo vremenoslovci/napovedovalci vremena, 12 osnovnošolcev pa, da vremenske pregovore najpogosteje uporabljajo kmetje. 24 osnovnošolcev na to vprašanje ni odgovorilo, trije pa so odgovorili, da vremenske pregovore najpogosteje uporabljajo starši.

Slaba polovica anketirancev, starih 50 let ali več, meni, da vremenske pregovore največ uporabljajo starejši ljudje (40) in kmetje (39). Deset vprašanih na vprašanje ni odgovorilo. En anketiranec je dodal, da jih uporabljajo ljudje, starejši od 70 let, nekdo je napisal, da jih uporabljajo ljudje, ki jim je mar za kulturno dediščino. En anketiranec je navedel babico, eden pa, da jih uporabljajo starejši na podeželju.

31 anketiranih kmetov meni, da vremenske pregovore najpogosteje uporabljajo prav kmetje, 15 jih meni, da vremenske pregovore največ uporabljajo starejši ljudje, deset pa, da so to vremenoslovci/napovedovalci vremena. Omenjeni so bili tudi vrtničkarji, ljudje, ki se ukvarjajo z naravo, preprosti ljudje in tašča. Na vprašanje nista odgovorila dva anketirana kmeta.

Grafikon 12: Mnenje o pomembnosti ohranitve vremenskih pregovorov kot dela kulturne dediščine



Grafikon 12 prikazuje mnenje anketirancev o pomembnosti ohranitve slovenskih vremenskih pregovorov. 44 kmetov se popolnoma strinja, da so slovenski vremenski pregovori pomemben del kulturne dediščine in bi jih bilo treba ohranjati, šest vprašanih kmetov pa se s trditvijo delno strinja. Tudi večina anketiranih, starih 50 let ali več, (87) se s trditvijo popolnoma strinja. Več kot pol anketiranih osnovnošolcev (56) se z omenjeno trditvijo delno strinja, 17 pa se jih s trditvijo ne strinja.

4.2 Spremljanje televizijske vremenske napovedi

Od 14. decembra 2017 do 28. februarja 2018 smo spremljale večerne vremenske napovedi na televiziji, in sicer vremensko napoved pred osrednjo informativno oddajo Dnevnik na RTV Slovenija, vremensko napoved pred osrednjo informativno oddajo 24 UR na POP TV in vremensko napoved pri oddaji Svet na Kanalu A (od ponedeljka do petka), da bi preverile, kolikokrat so vremenarji uporabili vremenski pregovor.

Ker do 25. januarja 2018 napovedovalci vremena v omenjenih televizijskih vremenskih napovedih niso uporabili nobenega vremenskega pregovora, smo so odločile, da jih k temu

pisno povabimo. Zato smo 26. januarja 2018 pisale vsem trem televizijskim hišam (RTV Slovenija, POP TV, Kanal A), jim predstavile svoje raziskovalno delo in jih pozvale, naj pri večerni vremenski napovedi uporabijo katerega od slovenskih vremenskih pregovorov.

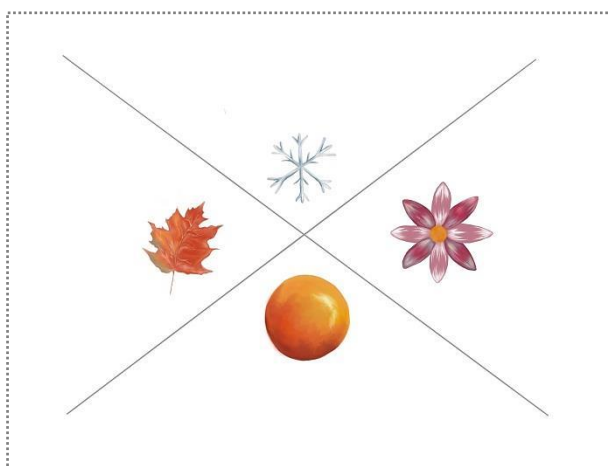
Do konca februarja napovedovalci vremena v omenjenih vremenskih napovedih niso niti enkrat uporabili vremenskega pregovora. Je pa vremenar Robert Erjavec 10. februarja 2018 po oddaji 24 UR na POP TV v večerni vremenski napovedi uporabil vremenski pregovor *Svečan raztegne dan*.

4.3 Družabna igra

Da bi slovenske vremenske pregovore približale mlajšim in prispevale k njihovi ohranitvi, smo naredile družabno igro, ki smo jo poimenovali *sonček sije, dežek gre*. Primerna je za 3–5 oseb, starih 8–99 let.

Potek igre:

S prvega, večjega kupa kart, ki imajo na hrbtni strani narisane motive štirih letnih časov in ki jih predhodno premešate, vzamete zgornjo karto in jo daste levemu sosеду, da vam prebere vprašanje, ki je napisano na njej. Na karti so napisana tudi nadaljnja navodila.

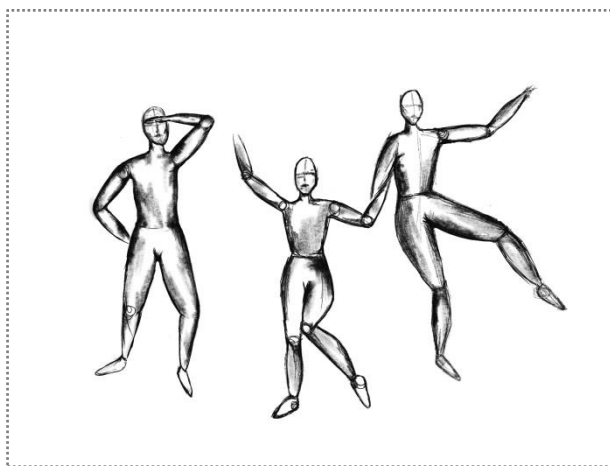


Slika 1: Karta z vprašanjem, hrbtna stran

Kadar so na karti vprašanje in predlagani odgovori, označeni z a), b), s c) in č), je pravilni odgovor napisan z rdečo (zato karto prebere sosed). Če odgovorite pravilno, s karte izveste, za koliko mest na igralnem polju napredujete; če odgovorite napačno, ostanete na istem mestu. Uporabljeno karto odložite na stranski kup.

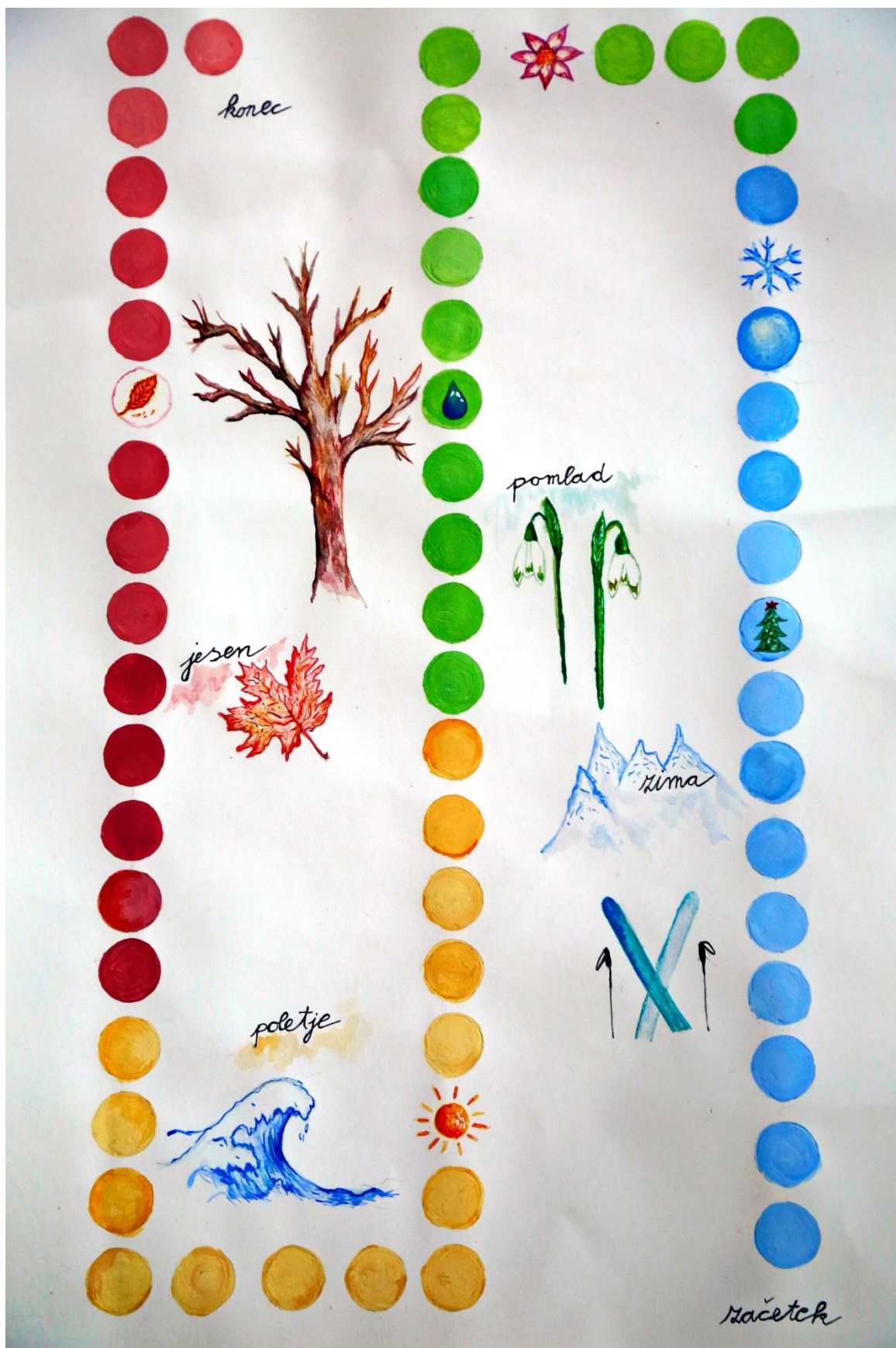
Če na karti, ki vam jo prebere sosed, piše, da povlecite karto s kupa za pantomimo, vzamete karto s tega kupa. Karte za pantomimo imajo na hrbtni strani narisane figure ljudi v gibanju. Sami preberete navodilo in odigrate pantomimo za soigralce. Na igralnem polju napredujeta igralec pantomimik in igralec, ki ugotovi, kaj je bilo s pantomimo pokazano. Na karti za pantomimo piše tudi, za koliko mest napredujeta. Če soigralci dolgo ne ugotovijo, kaj pantomimik prikazuje, lahko ta s pantomimo preneha in karto izloči na stranski kup. Pantomimik ostane na istem mestu.

Če se zgodi, da pride igralec na polje, na katerem je že soigralec, se mora igralec, ki je bil prej na polju, vrniti na začetek.



Slika 2: Karta za pantomimo, hrbtna stran

Igro začne najmlajši igralec v skupini. Igra se v smeri urinega kazalca. Zmaga igralec, ki prvi pride do konca igralnega polja.



Slika 3: Igralno polje družabne igre sonček sije, dežek gre

5 RAZPRAVA

Hipoteza 1: Stari 50 let ali več in kmetje poznajo več vremenskih pregovorov kot osnovnošolci.

Hipotezo 1 smo preverile z odgovori na vprašanja oziroma z rešitvami nalog 3–10 anketnega vprašalnika. Kar 60 % osnovnošolcev je navedlo, da vremenskih pregovor ne poznajo. Enako je odgovorilo le 7 % anketiranih, starih 50 let ali več, in 2 % kmetov. Med 12 navedenimi vremenskimi pregovori anketirani osnovnošolci najbolj poznajo pregovor *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi*, pa še tega pozna le 40 % osnovnošolcev. Anketirani, stari 50 let ali več, najslabše poznajo vremenski pregovor *Če Martinova gos po ledu plazi, o božiču navadno po blatu gazi*; pozna ga 44 %. Anketirani kmetje najslabše poznajo vremenski pregovor *Veliki traven moker, rožnik pa mlačen, kmet bo tisto leto žejen in lačen*; pozna ga 52 % kmetov. Tudi pri šestih vremenskih pregovorih, ki jih je bilo treba pravilno dopolniti, so najbolj odgovarjali kmetje, sledijo jim anketirani, stari 50 let ali več, najslabše pa so vremenske pregovore dopolnjevali osnovnošolci. Iz navedenega sledi, da vremenske pregovore najbolj poznajo kmetje, najslabše pa osnovnošolci. Hipoteza 1 je **potrjena**.

Hipoteza 2: Osnovnošolci poznajo manj kot polovico vremenskih pregovorov.

Hipotezo 2 smo preverile z odgovori na vprašanja oziroma z rešitvami nalog 3–9 anketnega vprašalnika. Osnovnošolci najbolj poznajo vremenski pregovor *Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi*; pozna ga 38 % osnovnošolcev, 2 % ga tudi uporabljata. Med vremenskimi pregovori, ki jih je bilo treba dopolniti, so najbolj dopolnili pregovora *Če Zofija zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni* in *Kar sušca zeleni, se rado posuši*; oba vremenska pregovora je pravilno dopolnilo 30 % osnovnošolcev. Hipoteza 2 je **potrjena**.

Hipoteza 3: Kmetje poznajo več kot polovico vremenskih pregovorov.

Hipotezo 3 smo preverile z odgovori na vprašanja oziroma z rešitvami nalog 3–9 anketnega vprašalnika. Več kot polovica anketiranih kmetov pozna vseh 12 navedenih vremenskih pregovorov. Med vremenskimi pregovori, ki jih je bilo treba dopolniti, je pregovor *Če*

spomladi grmi, se zima ponovi pravilno dopolnila le polovica anketiranih kmetov, vse ostale so dopolnjevali bolje; najbolje vremenski pregovor *Če Zofija zemlje ne poškropi, vreme poleti prida ni* (88 %). Hipoteza 3 je **potrjena**.

Hipoteza 4: Vremenarji na televiziji pri večerni vremenski napovedi vsaj dvakrat mesečno uporabijo vremenski pregovor.

Hipotezo 4 smo preverile z gledanjem večernih vremenskih napovedi na RTV Slovenija, na POP TV in na Kanalu A. Vremensko napoved smo spremljale od 14. decembra 2017 do 28. februarja 2018. Ker v tem času vremenarji niso uporabili nobenega vremenskega pregovora, smo hipotezo 4 **ovrgle**.

6 SKLEPI

V raziskovalni nalogi *Če prosinca ni snega, kdaj bo? Slovenski vremenski pregovori* smo raziskale, kaj so vremenski pregovori, kdaj in zakaj so nastali, kako se ohranjajo, kakšna je njihova slogovna podoba, predvsem pa, kdo jih pozna in še uporablja danes, v dobi razvite tehnologije za napovedovanje vremena.

Odgovori na anketna vprašanja so potrdili tri postavljene hipoteze. Vremenske pregovore najbolje poznajo in največ uporabljajo kmetje, kar je glede na naravo njihovega dela povsem razumljivo. Sledijo jim anketiranci, stari 50 let ali več, najslabše pa vremenske pregovore poznajo osnovnošolci. Ti jih ne poznajo niti pol.

Vremenski pregovori so del ljudskega izročila; prenašajo se iz roda v rod, se pri tem tudi spreminjajo in pozablajo. Rezultati raziskave so razkrili, da poznavanje in uporaba slovenskih vremenskih pregovorov med ljudmi upadeta. Zaskrbljujoče je, da le 27 % osnovnošolcev meni, da so vremenski pregovori del kulturne dediščine in bi jih bilo treba ohraniti, 17 % osnovnošolcev pa ocenjuje, da vremenskih pregovorov ni treba ohraniti.

K ohranitvi slovenskih vremenskih pregovorov premalo prispevajo tisti, ki bi v dobi sodobne tehnologije to lahko naredili. Televizija, ki ima tudi s spletnimi portali širok krog uporabnikov, je gotovo med njimi. Napovedovalci vremena bi vremenske napovedi lahko včasih popestrili z vremenskimi pregovori, kar smo tudi pričakovale, vendar je bil v dveh mesecih in pol na treh slovenskih televizijskih kanalih pri večerni vremenski napovedi uporabljen le en vremenski pregovor.

Vremenskih pregovorov ne najdemo v sodobnih šolskih učbenikih, prav tako se jih v šoli niso učile prejšnje generacije, kar dokazujejo tudi odgovori vseh treh v raziskavo vključenih skupin (osnovnošolcev, odraslih, starih 50 let ali več, in kmetov). Večina anketirancev, ki vremenske pregovore poznajo, je te spoznala v domačem okolju, od koder pa očitno tudi izginjajo.

Če se bo tako nadaljevalo, bodo vremenski pregovori kmalu le še zapisani v pratikah, zbirkah pregovorov in na posameznih spletnih straneh, ki jih bodo odprli le ljubitelji ljudskega izročila.

Kaj storiti? Morda bi manjši nabor najbolj znanih slovenskih vremenskih pregovorov vključili

v učni načrt. Gotovo bi jih za popestritev vremenske napovedi lahko večkrat uporabili napovedovalci vremena na televiziji. Čeprav v raziskavo nismo vključile radijskih in spletnih vremenskih napovedi in zato ne moremo z gotovostjo trditi, da tam vremenskih pregovorov ne uporabljajo, bi lahko tudi tem – sploh spletnim vremenskim napovedim – kot zanimivost dodali vremenske pregovore. Morda pa bi se tega projekta lotila Agencija Republike Slovenije za okolje (ARSO).

Same smo ustvarile družabno igro *sonček sije, dežek gre*, s katero smo želele slovenske vremenske pregovore približati mlajšim, pa tudi starejšim, saj je ta namenjena vsem, starim od 8 do 99 let. Izvoda omenjene igre smo podarile oddelku podaljšanega bivanja na naši šoli.

V raziskovalni nalogi se nismo ukvarjale z vprašanjem, v kolikšni meri vremenski pregovori držijo. O tem je že bilo napisanih nekaj raziskovalnih nalog na drugih tematskih področjih. Prav tako se nismo podrobneje ukvarjale s slogovno podobo vremenskih pregovorov, o čemer bi gotovo lahko naredile obsežnejšo nalogo. Morda bi lahko kaj napisale tudi o (ne)prisotnosti vremenskih pregovorov v SSKJ, v katerem smo našle le pregovor *Sveti Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi*. Prav tako se nismo ukvarjale s samim poimenovanjem vremenski *pregovori*. Pri pouku slovenščine smo se učile, da so pregovori frazemi, zapisani v povedi, frazemi pa stalne besedne zveze, katerih pomen ni ali je samo delno ugotovljiv iz pomenov njenih sestavin; med spoznavanjem vremenskih pregovorov pa smo ugotovile, da ti pogosto nimajo prenesenega pomena.

Z raziskovalno nalogo smo v evropskem letu kulturne dediščine, katerega slogan se glasi *Naša dediščina: kjer preteklost sreča prihodnost*, opozorile na zaskrbljujoče dejstvo, da slovenski vremenski pregovori v rabi izginjajo.

Kako pomembno je ohraniti slovenske pregovore, med njimi tudi vremenske, poudarja Etbin Bojc (1987, 16), ki v predgovoru k zbirki pregovorov in rekov na Slovenskem navaja misel raziskovalca slovenskega ljudskega izročila Milka Matičetovega: „Kdor reši pozabe en sam pregovor /.../, je lahko ponosen, da je pomagal graditi stavbo, ki so ji postavljali temelje in jo visoko dvignili naši najboljši možje. Ker še ni dovršena, po svoji moči lahko vsakdo prispeva.“

Upamo, da smo z raziskovalno nalogo rešile pred pozabo vsaj nekaj slovenskih vremenskih pregovorov. Me jih gotovo poznamo več kot prej.

7 VIRI IN LITERATURA

1. Bojc, E.: *Pregovori in reki na Slovenskem*. Ljubljana: DZS, 1987.
2. Premru, U., Toman M.: *Slovenski vremenski pregovori in reki*. Radovljica: Didakta, 2009.
3. Pučnik, J.: *Velika knjiga o vremenu*. Ljubljana: Cankarjeva založba, 1980.
4. Reynolds, R.: *Vremenski vodnik*. Ljubljana: Tehniška založba Slovenije, 2004.
5. *Slovar slovenskega knjižnega jezika*. Dostopno na: <http://www.fran.si/130/sskj-slovar-slovenskega-knjiznega-jezika> (december 2017–februar 2018).
6. *Slovenska stoletna pratika*. Celje: ČGP Delo, 1969.
7. *Slovenski etnološki leksikon*. Ljubljana: Mladinska knjiga, 2004.
8. Stanonik, M.: *Etnolingvistika po slovensko*. Ljubljana: Založba ZRC, ZRC SAZU, 2017.
9. Šašelj, I.: *Svetniki in svetnice v slovenskih pregovorih in vremenskih prislovciah*. Dostopno na: https://www.etno-muzej.si/files/etnolog/pdf/Etnolog_10_11_1937_1939_saselj_svetniki.pdf (februar 2018).
10. *Vremenski pregovori*. Dostopno na: http://www.didakta.si/vremenski_pregovori/ (december 2017).

VIRI SLIK

1. Slike na naslovnici so iz *Slovenske stoletne pratike*, str. 16, 20, 32.
2. Avtorica slik na igralni plošči in na kartah družabne igre *sonček sije, dežek gre* je Emili Jenko.

8 PRILOGE

8.1 Anketni vprašalnik

Pozdravljeni,

smo Ana Kovačič, Nika Kovačič in Iza Zakošek, učenke III. osnovne šole Celje. V okviru raziskovalne dejavnosti Mladi za Celje raziskujemo poznavanje in uporabo slovenskih vremenskih pregovorov. Prosimo, da izpolnite anketo. Za sodelovanje se lepo zahvaljujemo.

Starost: _____ let

Status: osnovnošolec ne/zaposlen kmet upokojenec

1. Pojasnite, kaj je vremenski pregovor.

2. Napišite vremenski pregovor, na katerega najprej pomislite.

3. Ali poznate in uporabljate katerega od navedenih vremenskih pregovorov? Označite z X.

	Poznam.	Uporabljam.
a) Kakor vreme na Medarda kane, tako ves mesec ostane.		
b) Matija led razbija, če ga ni, ga pa naredi.		
c) Po vremenu svetega Jerneja rada vsa jesen se nareja.		
č) Veliki traven moker, rožnik pa mlačen, kmet bo tisto leto žejen in lačen.		
d) Če prosinca ni snega, mali traven nam ga da.		
e) Če ima v pustu sonce že moč, bo mrzla velika noč.		
f) Če zgodaj se selijo ptiči, bo huda zima o božiči.		
g) Velikega travna če pogosto grmi, se kmet dobre letine veseli.		

h) Če Vincenca sonce peče, dobro vince v sode teče.		
i) Če Martinova gos po ledu plazi, o božiču navadno po blatu gazi.		

4. Dopolnite pregovor *Če spomladi grmi,*

- a) se poletje veseli.
- b) se zima ponovi.
- c) se kmet veseli.
- č) jeseni rosi.

5. Dopolnite pregovor *Igrajo v sušcu se mušice,*

- a) poleti pridne so žanjice.
- b) aprila vzemi rokavice.
- c) maja mraz poljubi te na lice.
- č) dovolj bo pšenice za potice.

6. Dopolnite pregovor *V prosincu toplota,*

- a) v svečanu mrzlota.
- b) v maju mokrota.
- c) v decembru brije okrog života.
- č) bogata je neveste dota.

7. Dopolnite pregovor *Če nerado listje obleti,*

- a) zgodaj ptica odleti.
- b) vsak se zime naj boji.
- c) pozno drevje zacveti.
- č) huda zima že preti.

8. Dopolnite pregovor *Če Zofija zemlje ne poškropi,*

- a) kmet se dobre letine veseli.
- b) vreme poleti prida ni.
- c) veliko bo pšenice in rži.
- č) listje zgodaj odleti.

9. Dopolnite pregovor *Kar sušca zeleni,*

- a) nikdar ne dozori.
- b) za shrambo žal ni.
- c) se rado posuši.
- č) kmeta ne veseli.

10. Od kod poznate vremenske pregovore? *(Izberete lahko več odgovorov.)*

- a) Ne poznam jih.
- b) Iz knjig (npr. iz pratike).
- c) Slišal sem jih doma.
- č) Slišal sem jih pri radijski/televizijski vremenski napovedi.
- d) Spoznal sem jih v šoli.
- e) Drugo:

11. Kdo najpogosteje uporablja vremenske pregovore?

12. Se strinjate s trditvijo, da so slovenski vremenski pregovori pomemben del kulturne dediščine in bi jih bilo treba ohranjati? *Označite.*

Ne strinjam se.

Delno se strinjam.

Popolnoma se strinjam.

8.2 Prošnja, poslana televizijskim hišam

Prošnja za sodelovanje pri ohranitvi slovenskih vremenskih pregovorov

Spoštovani,

smo učenke 8. in 9. razreda III. osnovne šole Celje. Rade raziskujemo slovensko kulturno dediščino, zato smo si v okviru raziskovalne dejavnosti projekta Mladi za Celje zadale nalogo, da bomo preučile poznavanje in rabo slovenskih vremenskih pregovorov.

V ta namen od 14. decembra 2017 spremljamo večerno vremensko napoved pred osrednjo informativno oddajo Dnevnik na RTV SLO 1 (pred osrednjo informativno oddajo 24 UR na POP TV/med ponedeljkom in petkom spremljamo večerno vremensko napoved, ki je del informativne oddaje Svet na Kanalu A), saj nas zanima, ali bo kateri od meteorologov za popestritev napovedi uporabil katerega od številnih vremenskih pregovorov, čeprav vemo, da so ti predvsem ljudsko izročilo in večinoma nezanesljiv pokazatelj vremena.

Ker je televizija pomemben medij in ima širok krog uporabnikov, menimo, da se bodo vremenski pregovori kot pomemben del kulturne dediščine z vašim sodelovanjem lažje ohranili. Zato bi bile vesele, če bi jih kdaj uporabili. To bi bil vaš dragoceni prispevek k njihovi ohranitvi.

V upanju, da se boste odzvali naši prošnji, vas prijazno pozdravljamo.

8.3 Družabna igra sonček sije, dežek gre

Dopolni pregovor

Kar svečana ozeleni,

- a) *zmrzal dobi.*
- b) *prezgodaj zacveti.*
- c) *poleti prida ni.*
- č) *se rado posuši.*

Kar februarja ozeleni,

se pogosto posuši.

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Če spomladi grmi,

- a) *se poletje veseli.*
- b) *se zima ponovi.*
- c) *se kmet veseli.*
- č) *jeseni rosi.*

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Če nerado listje obleti,

- a) *zgodaj ptica odleti.*
- b) *vsak se zime naj boji.*
- c) *pozno drevje zacveti.*
- č) *huda zima že preti.*

*Če jeseni listje dolgo ne odpade, bo
huda zima.*

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Če prosinca grmi,

- a) *se mačka v sušcu peči drži.*
- b) *v svečanu rado sneži.*
- c) *štirideset dni deži.*
- č) *slabo vreme preti.*

Če so januarja nevihte,

bo vreme slabo.

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Slana v začetku maja(,)

- a) *zorenju sadja nagaja.*
- b) *se z letino pogaja.*
- c) *glad v deželo prihaja.*
- č) *obilje odhaja.*

Če je v začetku maja slana,

bo manj sadja.

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Če se aprila vreme smeje,

- a) *čebelje paše so brez meje.*
- b) *maja mrzel veter veje.*
- c) *se bo kisalo pozneje.*
- č) *v maju sonce nas pogreje.*

*Če bo aprila lepo vreme, bo v
prihodnjih mesecih slabo/deževno.*

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Deževni vsi sveti,

- a) *grudna lepo za pečjo bo
sedeti.*
- b) *kmalu bo treba rokavice
nadeti.*
- c) *sneg bo hitel naravo odeti.*
- č) *pozimi hudi zameti.*

*Če 1. novembra dežuje,
bo pozimi veliko snega.*

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Igrajo v sušcu se mušice,

- a) *poleti pridne so žanjice.*
- b) *aprila vzemi rokavice.*
- c) *maja mraz poljubi te na
lice.*
- č) *dovolj bo pšenice za potice.*

*Če bo marca pretoplo,
bo april mrzel.*

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Kar sušča zeleni,

- a) *nikdar ne dozori.*
- b) *za shrambo žal ni.*
- c) *se rado posuši.*
- č) *kmeta ne veseli.*

*Kar je marca že zeleno,
se pogosto posuši.*

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a,
se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor Če Zofija zemlje ne poškropi, a) kmet se dobre letine veseli. b) vreme poleti prida ni. c) veliko bo pšenice in rži. č) listje zgodaj odleti. Če na sv. Zofijo (15. maja) ne dežuje, bo vreme poleti slabo. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.	Dopolni pregovor V prosincu toplota, a) v svečanu mrzlota. b) v maju mokrota. c) v decembru brije okrog života. č) bogata je neveste dota. Če je januarja pretoplo, bo februarja mrzlo. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.	Dopolni pregovor Kakor vreme na Medarda kane, a) takšno dolgo ne ostane. b) bo veliko ali malo hrane. c) tako se po njivah gostijo vrane. č) tako ves mesec ostane. Kakršno je vreme na sv. Medarda (8. junija), takšno bo ves mesec. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.
---	--	--

Dopolni pregovor Veliki traven moker, rožnik pa mlačen, a) mali srpan ne bo drugačen. b) kmet ne bo lačen. c) naslednji mesec bo oblačen. č) kmet bo tisto leto žejen in lačen. Če bo maja veliko deževalo in bo junija toplo, bo slaba letina. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.	Dopolni pregovor Matija led razbija, če ga ni, a) na Gregorjevo ne zeleni. b) kmet se veseli. c) ga pa naredi. č) se polje žalosti. Okoli 24. februarja se vreme navadno spremeni iz zimskega v zgodnjepomladno ali obratno. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.	Dopolni pregovor Če prosinca ni snega, a) mali traven nam ga da. b) živina v travi se igra. c) v vinotoku bo dežja. č) nas dobra letina izda. Če januarja ne sneži, bo snežilo aprila. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.
--	---	---

Dopolni pregovor Če Vincenca sonce peče, a) dobro vince v sode teče. b) mastno bode svinjsko pleče. c) kmetu leto dobro teče. č) bo grozdje, kot se reče. Če je na sv. Vincencija (22. 1.) sončno, bo dobro vino. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.	Dopolni pregovor Če Martinova gos po ledu plazi, a) grudna srnjad po snegu gazi. b) naj hude zime kmet se pazi. c) težko kmetu bo o mrázi. č) o božiču navadno po blatu gazi. Če je na sv. Martina (11. 11.) led, za božič ne bo zmrzovalo. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.	Dopolni pregovor Če ima v pustu sonce že moč, a) v velikem travnu še hladna bo noč. b) bo mrzla velika noč. c) mali traven bo vroč. č) vrabec lačen, čivkajoč. Če je pusta (med 3. 2. in 9. 3.) že toplo, bo velika noč (med 22. 3. in 25. 4.) mrzla. Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.
--	--	--

Dopolni pregovor

Po vremenu svetega Jerneja

- a) **rada vsa jesen se nareja.**
- b) vemo, ali bo lakota in žeja.
- c) rada vsa zima se nareja.
- č) vemo, kdaj snežna bo odeja.

Kakršno bo vreme 24. avgusta, ko goduje sv. Jernej, takšna bo jesen.

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor Dan svete Neže

- a) **kuram rit razveže.**
- b) mraz se poleže.
- c) s snegom postreže.
- č) čez led zareže.

21. januarja, ko goduje sv. Neža, začnejo kokoši spet nesti jajca.

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

O svečnici mušice,

- a) sušca pa kresnice.
- b) **pozneje rokavice.**
- c) v prosincu bo potice.
- č) se zgodaj selijo ptice.

Če je na svečnico (2. februarja) pretoplo, bo pozneje mraz.

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor

Velikega travna če pogosto grmi,

- a) za dobro letino obeta ni.
- b) čebela med nabirat hiti.
- c) **se kmet dobre letine veseli.**
- č) žanjice delajo vse dni.

Če je v maju tako toplo, da so nevihte, bo dobra letina.

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.

Dopolni pregovor Če na veliki

šmaren sonce sije,

- a) blagoslov bo za kmetije.
- b) kmet velike sode naj umije.
- c) **vino samo v sode lije.**
- č) kmalu njive dež zalije.

Če je 15. avgusta sončno in toplo, bo trta dobro obrodila.

Če si pregovor pravilno dopolnil/-a, se pomakni 3 polja naprej.

*Kakor zadnji dan avgusta,
jesen bo lepa ali pusta.*

Pregovor napoveduje jesensko vreme.

Prestavi se na začetek jeseni;
če si že na tem polju, ostani na istem mestu.



Januar gorak, kmet pa siromak.

Če je januar pretopel, je letina slaba in kmet reven.

Zaradi lakote se pomakni
3 polja nazaj.

*Če zgodaj listje z drevja pade,
so njive rodovitne rade.*

Pregovor se nanaša na oktober. Če listje zgodaj odpade, bo dolga zima in zemlja se bo odpočila.

Premakni se na polje z jesenskim listom; če si že na tem polju, ostani na istem mestu.



*Julija hladni in mokri dnevi,
prazni bodo sodi in hlevi.*

*Če je julija hladno in deževno,
ne bo grozdja in krme.*

*Če si v poletju, se zaradi slabe
letine pomakni 10 polj nazaj,
drugače ostani na istem mestu.*

***Ledeni možje Pankracij,
Servacij in Bonifacij prineso
hladno vreme.***

*Trije ledeni možje so 12., 13. in 14.
maja. Ljudsko izročilo pravi, da je
takrat vedno mrzlo in je še nevarno
za pozebo.*

*Zaradi pozebe se premakni
3 polja nazaj.*

***Sveti Valentin prinese
ključ od korenin.***

Sv. Valentin goduje 14. februarja.

Rekli so mu tudi prvi spomladin.

*Takrat se običajno začne
spomladansko delo na vrtovih.
Premakni se na polje s cvetom; če
si že na tem polju, ostani na istem
mestu.*



***Če na Petrovo je jasno in toplo,
krme in žita vse leto polno bo.***

*Če je sv. Petra in sv. Pavla (29.
junija) lepo vreme, bo dobra letina.*

*Pomakni se na sonce v poletju;
če si že na tem polju, ostani na
istem mestu.*



***Če na svečnico od strehe kane
prej kot od sveče, ne bo še kmalu
konec zime.***

Svečnica je 2. februarja.

*Če je na ta dan pretoplo, še ne bo
kmalu konec zime.*

*Premakni se na polje s snežinko;
če si že na tem polju, ostani na
istem mestu.*



April deževen, kmet ne bo reven.

Če bo aprila dež, bo veliko pridelka.

*Premakni se na polje z dežno
kapljo; če si že na tem polju,
ostani na istem mestu.*



***Če zgodaj se selijo ptiči,
bo huda zima o božiči.***

*Če se ptice selivke zgodaj selijo v
tople kraje, bo za božič huda zima.*

*Pregovor napoveduje mrzel božič,
zato se prestavi na polje z božično
jelko; če si že na tem polju, ostani
na istem mestu.*



**Kateremu mesecu so včasih
rekli prosinec?**

- a) januarju
- b) decembru
- c) marcu

*Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.*

**Kateremu mesecu so včasih
rekli svečan?**

- a) juniju
- b) februarju
- c) aprilu

*Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.*

Kateremu mesecu so včasih
rekli sušec?

- a) **marcu**
- b) maju
- c) avgustu

Če si odgovoril/-a pravilno, se
pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli mali traven?

- a) marcu
- b) februarju
- c) **aprilu**

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli veliki traven?

- a) aprilu
- b) **maju**
- c) avgustu

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli rožnik?

- a) juliju
- b) **juniju**
- c) avgustu

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli mali srpan?

- a) aprilu
- b) **juliju**
- c) avgustu

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli veliki srpan?

- a) **avgustu**
- b) maju
- c) juliju

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli kimavec?

- a) **septembru**
- b) oktobru
- c) novembru

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli vinotok?

- a) septembru
- b) novembru
- c) **oktobru**

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli listopad?

- a) septembru
- b) oktobru
- c) **novembru**

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Kateremu mesecu so včasih
rekli gruden?

- a) januarju
- b) **decembru**
- c) novembru

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za januar?

- a) **prosinec**
- b) listopad
- c) rožnik

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za februar?

- a) gruden
- b) sušec
- c) **svečan**

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za marec?

- a) rožnik
- b) **sušec**
- c) veliki traven

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za april?

- a) **mali traven**
- b) veliki traven
- c) vinotok

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za maj?

- a) mali traven
- b) **veliki traven**
- c) kimavec

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za junij?

- a) **rožnik**
- b) mali srpan
- c) gruden

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za julij?

- a) **mali srpan**
- b) veliki srpan
- c) rožnik

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za avgust?

- a) mali srpan
- b) prosinec
- c) **veliki srpan**

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za september?

- a) svečan
- b) gruden
- c) kimavec

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za oktober?

- a) kimavec
- b) vinotok
- c) sušec

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za november?

- a) listopad
- b) veliki traven
- c) veliki srpan

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Katero je staro slovensko ime
za december?

- a) gruden
- b) listopad
- c) rožnik

Če si odgovoril/-a pravilno,
se pomakni 2 polji naprej.

Izgleci karto
s kupa za pantomimo.

Kmetica puli korenje.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premakni 4 polja naprej.

Orkanski veter ti odnese
krono z glave.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premakni 4 polja naprej.

Dež ti uniči pričesko.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Po nesreči stopiš v lužo.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Drsaš po zamrznjenem jezeru.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Obiraš sladko rdeče grozdje.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

**S prijatelji izdeluješ
sneženega moža.**

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Po dežju rastejo gobe.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Kepaš se s prijatelji.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Plešeš v dežju.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Zaradi mraza si nadeneš rokavice.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Delaš angelčka v snegu.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

**Nabiraš kostanj in se
zbodeš z bodico.**

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Ujet/-a si v snežnem metežu.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Pada kot jajce debela toča.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Mraz te poljubi na lice.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Spodrsne ti na ledu.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Grabiš odpadlo listje.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

S koso kosiš visoko travo.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Na televiziji napoveduješ vreme.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Zaradi megle ne vidiš, kod hodiš.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

**Delaš na polju in se pritožuješ
čez slabo letino.**

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

Pomladi nabiraš zvončke.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.



Potiš se pod žgočim soncem.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.

S plesom kličeš dež.

Ti in tisti, ki ugotovi, kaj si pokazal,
se premaknita 4 polja naprej.